

36. Bölüm

COVID-19 PANDEMİSİNDE AKUT LÖSEMİLERDE HASTA YÖNETİMİ

Fatma YILMAZ¹

GİRİŞ

Yeni coronavirus hastalığı-2019 (COVID-19), SARS-CoV 2 olarak adlandırılan, insandan insana bulaş hızı yüksek olan yeni tip coronavirusün neden olduğu bulaşıcı bir hastalıktır [1]. Nitekim Aralık 2019 ‘ da Çin’in Wuhan eyaletinde ilk vakanın görülmesinden sonra Mart 2021’de Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir. Pandemi ilanından sonra doğal olarak ülkelerin sağlık sistemlerinde; pandemi yönetiminde, tedavisinde, pandemi dışı diğer hastalıkların tanı, takip ve tedavi sürecinde değişikliklere ve yeni düzenlemelere gidilmiştir. Akut lösemiler, hematolojik hastalıkların ciddi bir bölümünü oluşturan, kemik iliğinde blastların aşırı çoğalması ve sonrasında perifere çıkması ile seyreden bir malignitedir. Aynı zamanda akut lösemiler ani gelişen, hızlı tanı ve tedavi gerektiren, tedavi edilmezse ölümlü sonuçlanan bir hastalık grubudur. Bu yaygın pandemi sebebiyle hematolojik hastalıkların takip ve tedavi süreci değişime uğramıştır. Ancak pandemi dönemi olsa dahi tedavisinin geciktirilmemesi gereken bir hastalık grubu olan akut lösemiler; immatür blast tipine göre akut myeloid lösemi (AML) ve akut lenfoblastik lösemi (ALL) olarak iki ana gruba ayrılmaktadır.

GENEL PRENSİPLER

Hastaneye başvuran akut lösemi hastalarının %50-70 inin ateş şikayeti mevcuttur. Pandemi süresince ateş şikayeti ile gelen hastalarda öncelikli olarak CO-

¹ Uzm. Dr. Fatma YILMAZ, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, dr.fatmak@hotmail.com

önemini sürdürmeye devam etmektedir. Bu süreçte akut lösemi tanılı hasta için en önemli nokta COVID-19 riskini azaltmak ve takipte oluşabilecek COVID-19 enfeksiyonunu hastaya en az zarar verecek şekilde yönetmektir.

KAYNAKLAR

1. Fauci, A.S., H.C. Lane, and R.R. Redfield, *COVID-19—navigating the uncharted*. 2020.
2. Gavillet, M., J.C. Klappert, O. Spertini, et al., *Acute leukemia in the time of COVID-19*. Leukemia research, 2020. **92**: p. 106353.
3. Brissot, E., M. Labopin, F. Baron, et al., *Management of patients with acute leukemia during the COVID-19 outbreak: practical guidelines from the acute leukemia working party of the European Society for Blood and Marrow Transplantation*. Bone marrow transplantation, 2021. **56**(3): p. 532-535.
4. Ljungman, P., M. Mikulska, R. de la Camara, et al., *The challenge of COVID-19 and hematopoietic cell transplantation; EBMT recommendations for management of hematopoietic cell transplant recipients, their donors, and patients undergoing CAR T-cell therapy*. Bone marrow transplantation, 2020. **55**(11): p. 2071-2076.
5. Smith, A., D. Howell, R. Patmore, et al., *Incidence of haematological malignancy by sub-type: a report from the Haematological Malignancy Research Network*. British journal of cancer, 2011. **105**(11): p. 1684-1692.
6. Siegel, R.L., K.D. Miller, and A. Jemal, *Cancer statistics, 2016*. CA: a cancer journal for clinicians, 2016. **66**(1): p. 7-30.
7. Döhner, H., E. Estey, D. Grimwade, et al., *Diagnosis and management of AML in adults: 2017 ELN recommendations from an international expert panel*. Blood, The Journal of the American Society of Hematology, 2017. **129**(4): p. 424-447.
8. Löwenberg, B., T. Pabst, E. Vellenga, et al., *Cytarabine dose for acute myeloid leukemia*. New England Journal of Medicine, 2011. **364**(11): p. 1027-1036.
9. Stone, R.M., R.A. Larson, and H. Döhner, *Midostaurin in FLT3-Mutated Acute Myeloid Leukemia*. The New England journal of medicine, 2017. **377**(19): p. 1903-1903.
10. Percival, M.-E.M., R.C. Lynch, A.B. Halpern, et al., *Considerations for managing patients with hematologic malignancy during the COVID-19 pandemic: the Seattle strategy*. JCO oncology practice, 2020. **16**(9): p. 571-578.
11. Paul, S., C.R. Rausch, N. Jain, et al., *Treating leukemia in the time of COVID-19*. Acta Haematologica, 2021. **144**(2): p. 130-142.
12. Schaich, M., C. Röllig, S. Soucek, et al., *Cytarabine dose of 36 g/m2 compared with 12 g/m2 within first consolidation in acute myeloid leukemia: results of patients enrolled onto the prospective randomized AML96 study*. Journal of clinical oncology, 2011. **29**(19): p. 2696-2702.
13. Burnett, A.K., R.K. Hills, D.W. Milligan, et al., *Attempts to optimize induction and consolidation treatment in acute myeloid leukemia: results of the MRC AML12 trial*. J Clin Oncol, 2010. **28**(4): p. 586-595.
14. Seval, G.C., P. TopÇuoĞlu, and T. Demİrer, *Treatment Approaches for Managing Patients with Hematological Malignancies in the Time of COVID-19 Pandemic*. Turkish journal of medical sciences.
15. Sahu, K.K. and J. Cerny, *Managing patients with hematological malignancies during COVID-19 pandemic*. 2020, Taylor & Francis.
16. Vickers, M., G. Jackson, and P. Taylor, *The incidence of acute promyelocytic leukemia appears constant over most of a human lifespan, implying only one rate limiting mutation*. Leukemia, 2000. **14**(4): p. 722-726.
17. Dores, G.M., S.S. Devesa, R.E. Curtis, et al., *Acute leukemia incidence and patient survival among children and adults in the United States, 2001-2007*. Blood, The Journal of the Ameri-

- can Society of Hematology, 2012. **119**(1): p. 34-43.
18. Redaelli, A., B. Laskin, J. Stephens, et al., *A systematic literature review of the clinical and epidemiological burden of acute lymphoblastic leukaemia (ALL)*. European journal of cancer care, 2005. **14**(1): p. 53-62.
 19. Isidori, A., L. de Leval, U. Gergis, et al., *Management of patients with hematologic malignancies during the COVID-19 pandemic: practical considerations and lessons to be learned*. Frontiers in Oncology, 2020. **10**.
 20. Mohty, M., R.F. Duarte, J. Kuball, et al., *Recommendations from the European Society for Blood and Marrow Transplantation (EBMT) for a curriculum in hematopoietic cell transplantation*. Bone marrow transplantation, 2018. **53**(12): p. 1548-1552.
 21. Hamadani, M., M.-J. Zhang, X.-Y. Tang, et al., *Graft cryopreservation does not impact overall survival after allogeneic hematopoietic cell transplantation using post-transplantation cyclophosphamide for graft-versus-host disease prophylaxis*. Biology of Blood and Marrow Transplantation, 2020. **26**(7): p. 1312-1317.
 22. Demirel, T., C. Buckner, F. Appelbaum, et al., *Rapid engraftment after autologous transplantation utilizing marrow and recombinant granulocyte colony-stimulating factor-mobilized peripheral blood stem cells in patients with acute myelogenous leukemia*. Bone marrow transplantation, 1995. **15**(6): p. 915-922.
 23. Desai, A., J.F. Gainor, A. Hegde, et al., *COVID-19 vaccine guidance for patients with cancer participating in oncology clinical trials*. Nature Reviews Clinical Oncology, 2021. **18**(5): p. 313-319.
 24. Rubin, L.G., M.J. Levin, P. Ljungman, et al., *2013 IDSA clinical practice guideline for vaccination of the immunocompromised host*. Clinical infectious diseases, 2014. **58**(3): p. e44-e100.